

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 14-16, 2024**

**BOSTON
2024**

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference
Boston, USA
14-16 November 2024

Boston, USA

2024

UDC 001.1

The 4th International scientific and practical conference “Current trends in scientific research development” (November 14-16, 2024) BoScience Publisher, Boston, USA. 2024. 830 p.

ISBN 978-1-73981-122-8

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Current trends in scientific research development. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-trends-in-scientific-research-development-14-16-11-2024-boston-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: boston@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 BoScience Publisher ®

©2024 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Завірюха П. Д., Проць Р. Р.* 15
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНСЕКТИЦИДІВ
ПРИ ЗАХИСТІ КАРТОПЛІ ВІД КОЛОРАДСЬКОГО ЖУКА

VETERINARY SCIENCES

2. *Ушкалов А. В.* 24
БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ RIEMERELLA ANATIPESTIFER
ЗБУДНИКА БАКТЕРІАЛЬНОГО ЗООНОЗУ

BIOLOGICAL SCIENCES

3. *Топчій М. С., Троїцька О. А.* 29
ОЗДОРОВЧА ГІМНАСТИКА, ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ І
ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

MEDICAL SCIENCES

4. *Dudkina T., Serhiienko O.* 36
COMPARATIVE ANALYSIS OF REGISTRATION OF MEDICAL
DEVICES IN THE EU AND IN UKRAINE USING THE HEALTH
HELPER STARTUP
5. *Khrystych A. V., Efremova O. A.* 41
SPECTRUM OF CHROMOSOMAL ABNORMALITIES IN
UNINTENDED PREGNANCIES
6. *Shevchuk O. O., Piven P. Yu., Manetska V. A., Podolian V. O.,
Mityuk B. O.* 50
LIVING-DONOR LOBAR LUNG TRANSPLANTATION
7. *Tylyukin I. O.* 55
THEORETICAL ANALYSIS OF MICROFLORA RESEARCH
COLON IN PATIENTS WITH COLORECTAL CANCER
8. *Алмаші В. М.* 66
ВПЛИВ НЕГАЙНОГО ІНТРАОПЕРАЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ
З ШИНУЮЧИМ КОМПОНЕНТОМ НА ОПОРНІ ТКАНИНИ ПРИ
ОДНОЕТАПНОМУ ПРОТОКОЛІ ІМПЛАНТАЦІЇ
9. *Бурма Я. І., Шелест А. Р., Труш О. С., Апалькова Д. М.,
Михайловина О. В.* 75
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ 3
АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНІСТЮ
10. *Волошин О. Р., Сушицький Н. І.* 80
ОСОБЛИВОСТІ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ ПРИ
СПИННОМОЗКОВИХ ТРАВМАХ
11. *Гангур І. Ю., Фельдеші Д. П.* 85
НЕКАРІОЗНІ УРАЖЕННЯ ТВЕРДИХ ТКАНИН ЗУБІВ.
ФЛЮОРОЗ

12. *Гіричук А. В., Шанигін А. В.* 90
ДОСЛІДЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ
13. *Горбачова С. В., Дерев'янка Д. В.* 93
ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ СУЧАСНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ СЕЧІ
14. *Данченко Є. А., Діденко К. О., Олексієнко А. О.* 98
ПТСР, ЯК НАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ. ПОДОЛАННЯ СИМПТОМІВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ
15. *Калюжна В. М.* 106
ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ЛІКУВАННЯ В ТЕРАПІЇ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ МАЛОГО ТАЗА
16. *Останіна Т. Г., Севериненко О. В.* 115
ОСОБЛИВОСТІ МЕДСЕСТРИНСЬКОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ХРОНІЧНІЙ СЕРЦЕВІЙ НЕДОСТАТНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
17. *Росіхін В. В., Сухомлин С. А., Шусь А. В., Демченко С. М.* 122
ПОКАЗНИКИ ГЕМОДИНАМІКИ (СЕРЦЕВОЇ І НИРКОВОЇ) У ХВОРИХ З КАЛЬКУЛЬОЗНИМ ПІЄЛОНЕФРИТОМ ДО І ПІСЛЯ PNL
18. *Шмуліч О. В., Бондарєва І. Є.* 126
СИНДРОМ ШЕРЕШЕВСЬКОГО-ТЕРНЕРА
19. *Шмуліч О. В., Метеж Є. О.* 130
СИНДРОМ КЛАЙНФЕЛЬТЕРА: ПРИЧИНИ РОЗВИТКУ, ХАРАКТЕРНІ СИМПТОМИ, ДІАГНОСТИЧНІ ЗАХОДИ

PHARMACEUTICAL SCIENCES

20. *Артюх Т. О.* 133
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО ТА СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТІВ-ІНТЕРНІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ЧАСТИНИ ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
21. *Коритнюк Р. С., Мірошник Е. Г.* 138
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИРОБНИЦТВА І ЗАСТОСУВАННЯ РОСЛИННОГО ЛІКАРСЬКОГО ЗАСОБУ З ХЛОРОФІЛІПТОМ У ВИГЛЯДІ ВАГІНАЛЬНИХ СУПОЗИТОРІЇВ “ЕВКОЛЕК”

CHEMICAL SCIENCES

22. *Кустовський А. І., Малінкін С. О.* 143
СИНТЕЗ МЕТИЛ 3-(2,2,2-ТРИФТОРЕТИЛ)-1,2-ОКСАЗОЛ-4-КАРБОКСИЛАТІВ
23. *Мустяца О. Н., Пархоменко Н. Г.* 146
ФІЗИКО-ХІМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НИЗЬКОПЛАВКИХ СОЛЬОВИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ ЛІТІЮ

TECHNICAL SCIENCES

24.	<i>Akmaldinova O. M., Mnatsakanov S. R., Shteinyk M. A., Yakobchuk I. O.</i>	155
	ASSESSMENT OF ZINC COATING ON STEEL CORROSION RESISTANCE	
25.	<i>Balashov A.</i>	161
	ENHANCING IMAGE CLASSIFICATION WITH ATTENTION-INTEGRATED CONVOLUTIONAL NEURAL NETWORKS: A COMPREHENSIVE THEORETICAL AND EMPIRICAL STUDY	
26.	<i>Ibragimov U. Kh., Abdinazarov S. B., Ergasheva N. M.</i>	167
	EXPERIMENTAL STUDY OF HEAT EXCHANGE PROCESSES IN A SOLAR AIR COLLECTOR WITH A TURBULATOR	
27.	<i>Ibragimov U. Kh., Mirzayorova S. U., Avanesov T. R.</i>	176
	EXPERIMENTAL STUDY OF THE HEAT EXCHANGE PROCESS IN A COMBINED MULTI-STAGE SOLAR DESALINATION	
28.	<i>Kiiko M., Azarenkov V.</i>	184
	EFFECTIVE APPROACHES TO RESOURCE MANAGEMENT IN 3D GAMES ON UNITY	
29.	<i>Obodovych O., Pereiaslavl'tseva O., Stepanova O., Cherniavsky K.</i>	189
	APPLICATION OF AORT APPARATUS FOR WASTEWATER TREATMENT	
30.	<i>Osinnia N. V.</i>	199
	RISKS IN COAL MINING IN UKRAINE	
31.	<i>Wysocka-Robak Agnieszka, Leks-Stepień Janina</i>	204
	OPTIMIZATION OF PAPER PACKAGING RECYCLING	
32.	<i>Василюк А. С., Шевчук П. Ю.</i>	209
	ПРОЄКТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВІДЕОНАГЛЯДУ ДЛЯ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ	
33.	<i>Дугіна С. О., Назаркевич М. А.</i>	217
	СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДИНИ З ВИБОРОМ ВПРАВ ДЛЯ ФІЗИЧНОГО ТА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я	
34.	<i>Зеленська К. Є.</i>	222
	РЕКОМЕНДАЦІЙНА СИСТЕМА З ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ ТА ВИБОРУ МЕНТОРА ДЛЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ	
35.	<i>Кенко О. І., Кенко В. М.</i>	225
	ГРИБІВНИЦТВО В БІОКОНВЕРСІЇ ОРГАНІЧНОЇ СИРОВИНИ АГРОЦЕНОЗІВ. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ	
36.	<i>Микаберидзе М. Ш., Анлаков В. Р., Хуцидзе Т.</i>	230
	ПИЩЕВАЯ ЦЕННОСТЬ ЗАМОРОЖЕННЫХ ПРОДУКТОВ	
37.	<i>Парнета О. Б.</i>	237
	СУЧАСНІ МЕТОДИ СЕЙСМІЧНОГО ЗАХИСТУ У БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЯХ	

38. *Плясунова О. О., Карабаджак М. О., Нікітін Н. С., Паляниця В. О., Корзніков І. В.* 240
ІННОВАЦІЇ У МАТЕРІАЛАХ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА АВТОМОБІЛЬНИХ ДЕТАЛЕЙ: ВІД ЛЕГКИХ СПЛАВІВ ДО КОМПОЗИТНИХ МАТЕРІАЛІВ

39. *Романович О. І.* 247
ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА У ВИГЛЯДІ ІГРОВОГО ЗАСТОСУНКУ З ЕЛЕМЕНТАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

40. *Чупринін О. О.* 253
РОЗРАХУНОК СОПЛА КАМЕРИ ЗГОРЯННЯ РЕАКТИВНОГО ДВИГУНА ПРИ ПУЛЬСУЮЧОМУ НАВАНТАЖЕННІ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

41. *Северіна Я. В.* 256
МЕТОДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

GEOGRAPHICAL SCIENCES

42. *Брожко М. В., Власенко Р. П.* 262
ДЕМОПОПУЛЯЦІЙНА СИТУАЦІЯ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

43. *Кутковець В. А., Василенко О. М.* 272
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ASTRONOMY

44. *Хондогий М. В.* 276
ФРАКТАЛЬНО-ВИХРОВА МОДЕЛЬ ВСЕСВІТУ. ЧАСТИНА 1.

45. *Хондогий М. В.* 287
ФРАКТАЛЬНО-ВИХРОВА МОДЕЛЬ ВСЕСВІТУ. ЧАСТИНА 2.

46. *Хондогий М. В.* 297
ФРАКТАЛЬНО-ВИХРОВА МОДЕЛЬ ВСЕСВІТУ. ЧАСТИНА 3.

47. *Хондогий М. В.* 309
ФРАКТАЛЬНО-ВИХРОВА МОДЕЛЬ ВСЕСВІТУ. ЧАСТИНА 4.

PEDAGOGICAL SCIENCES

48. *Begaliyev Nurlan Kuanishbay uli* 319
THE ROLE OF TUTORING ACTIVITIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS

49. *Durmanenko O.* 323
INTEGRATION OF MEDIA EDUCATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTION

50. *Leks-Stepień Janina, Wysocka-Robak Agnieszka* 331
SUMMATIVE MODULE AS A FORM OF MODULAR EDUCATION

51. **Аксьонова О. П., Гвоздьов М. В.** 334
ВПЛИВ РІЗНИХ ВИДІВ ФУТБОЛУ НА ПОКАЗНИКИ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ
52. **Василенко С. Б.** 348
ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
53. **Власенко Р. П., Квацало Я. П.** 353
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЖИТОМИРЩИНИ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ
54. **Голубова Г. В.** 362
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ
55. **Гусейнова Т., Іншакова І. Є.** 365
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР
56. **Заверико Н. В., Мацкевіч Ю. Р.** 368
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ВИМУШЕНО-ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ
57. **Загородня Л. І., Ямілова Т. М., Опаріна Т. П., Волянська В. С., Соломка А. О.** 374
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ЛІКАРІВ: КУРСИ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ТЕМУ «ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ НА ПІДСТАВІ МІЖНАРОДНИХ FAST, FATE, RUSH, BLUE ПРОТОКОЛІВ»
58. **Іншакова І. Є., Кузнєцова К. С.** 378
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ ОРІЄНТУВАНЬ У ДІТЕЙ ПЕРЕДДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ
59. **Іншакова І. Є., Курянова М. М.** 384
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР
60. **Кепенач Н. П., Дзямко Т. В.** 388
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ГОЛОВНИЙ ВИКЛИК ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ
61. **Клевака Л. П., Гришко О. І., Шевчук В. В., Гресь К. О.** 394
ПІДХІД РЕДЖІО ЕМІЛІЯ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
62. **Краснов О. В.** 400
ЕМЕРДЖЕНТНІСТЬ СИСТЕМИ БІЗНЕС-ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

63.	<i>Лопатинська Н., Невечеря Н.</i>	404
	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ ЗАСОБАМИ ЛОГОСПІВОК	
64.	<i>Мацуєва І. М.</i>	410
	НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ	
65.	<i>Мілевська О. П., Гродська Т. О.</i>	414
	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ СЕМАНТИЧНИХ ДИСЛЕКСІЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
66.	<i>Паламарчук І. В.</i>	423
	МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ READY4SCHOOL: НАСТУПНІСТЬ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	
67.	<i>Петришин Л. Й., Олійник Г. М.</i>	432
	НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
68.	<i>Прокончук Л. В., Рибак О. М.</i>	438
	ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
69.	<i>Роман В. В., Стратій А. М.</i>	444
	ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ МЕТОДИКИ	
70.	<i>Телендій О. С.</i>	449
	МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	
71.	<i>Ушата Т. О., Ніколаєнко О. В.</i>	454
	ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
72.	<i>Дрозд О. В., Скібін Д. Р.</i>	457
	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ КРИЗОВОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ ОСОБАМ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ	
73.	<i>Ігумнова О. Б., Судаченко Н. В.</i>	463
	ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ПІД ЧАС СТРЕСУ	
74.	<i>Пономаренко А. В.</i>	471
	ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА ВІДЧУТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ	

75.	Савченко К. С., Гольцова М. Г.	479
	MENTAL HEALTH AWARENESS IN THE WORKPLACE: BUILDING A CULTURE OF WELL-BEING	
76.	Тукан В. К.	482
	ЕТАПНІСТЬ ЕМПІРИЧНОГО ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІВНЯ АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	
77.	Шевченко Р. П., Капралов В. О.	485
	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ САМОТНОСТІ ЯК ЧИННИКА КОНФЛІКТНОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОРЯКІВ	
SOCIOLOGICAL SCIENCES		
78.	Горова С. В.	489
	БІБЛІОТЕКИ НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ. СУСПІЛЬНИЙ РОЗВИТОК	
79.	Горова С. В.	498
	РОЛЬ БІБЛІОТЕК У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	
JOURNALISM		
80.	Титюк І. І., Хотюн Л. В.	510
	TELEGRAM: ВІД ІНСТРУМЕНТУ КОМУНІКАЦІЇ ДО ПОЛЯ БИТВИ ЗА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР	
ART		
81.	Абрамович О. О., Паладін І. Г.	519
	ПРОБЛЕМАТИКА КОНЦЕПТУ РЕЖИСУРИ ТА АКТОРСЬКОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В ПОСТАНОВКАХ КЛАСИЧНИХ КОМЕДІЙ НА СЦЕНАХ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРІВ	
82.	Варламова А. О., Потапенко М. В.	524
	ДИЗАЙН СУЧАСНИХ ЖУРНАЛІВ, ЯК МЕТОД ПІЗНАВАЛЬНО- РОЗВАЖАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ПОЛІГРАФІЇ	
83.	Григор'єв С., Яланський А., Харченко В., Соловей О.	528
	КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ: ЗНАЧЕННЯ ДРУГОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО КРЕАТИВНОГО ФАХІВЦЯ	
84.	Луцків М. Р.	534
	ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОДЯГУ В КОЛЕКЦІЯХ СУЧАСНИХ ДИЗАЙНЕРІВ ХХІ СТОЛІТТЯ	
85.	Салюк К. В., Головей В. Ю.	538
	МУЗИЧНА СКЛАДОВА ВЕСІЛЬНИХ ОБРЯДІВ ВОЛИНИ	

86. *Суржик П. О.* 541
ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ АРТИСТА МЮЗИКЛУ

HISTORICAL SCIENCES

87. *Шубер О. А., Ложкіна В. В.* 546
ІТАЛІЄЦЬ У КАЇРІ: РОЛЬ ЕНРІКО ІНСАБАТО У
НАЛАГОДЖЕННІ ІТАЛІЙСЬКО-АРАБСЬКИХ ВІДНОСИН
88. *Ярошук І. В., Бойко Р. С., Приймачук В. В.* 554
НОРИЛЬСЬКЕ ПОВСТАННЯ ЯК ПРИКЛАД УКРАЇНСЬКОГО
РУХУ ОПОРУ В РАДЯНСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ

POLITICAL SCIENCES

89. *Peftyts V.* 563
NORTH KOREAN NUCLEAR PROGRAM AT THE TURN OF THE
MILLENNIUM: INTERNATIONAL PERCEPTION AND THE
FRAMEWORK AGREEMENT WITH THE USA
90. *Хорошилов Є. Г.* 568
РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

PHILOLOGICAL SCIENCES

91. *Melnyk O.* 574
PHONETIC ASPECTS OF ETIQUETTE SPEECH IN ENGLISH
92. *Savelieva K., Tonkonoh I.* 584
DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGE
93. *Vasiutynska Ye.* 588
LINGUISTIC COMPETENCE IN ENGLISH CLASSES AT THE
NON-LINGUISTIC UNIVERSITY
94. *Vorobyova K. V.* 592
THE USAGE OF STATISTICAL METHODS IN EDUCATIONAL
LEXICOGRAPHY
95. *Велика А. М., Тичина К. В.* 595
АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ЗА УМОВ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ
96. *Гелетка М., Білявська А.* 604
ПЕРЕКЛАД АВІАЦІЙНИХ АБРЕВІАТУР
97. *Давиденко Н. В.* 609
ORIGINS AND DEVELOPMENT OF LATIN MAGICAL
LITERATURE IN MEDIEVAL EUROPE: THE PHENOMENON OF
PICATRIX
98. *Качмар С. Р.* 613
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
МІКРОТОПОНІМІВ С. ПІСОЧНА СТРИЙСЬКОГО Р-НУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.

99. *Котяш О. І., Павлова А. К.* 618
 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖНИВАРСЬКОГО ОБРЯДУ В НАРОДНІЙ
 ГОВІРЦІ СЕЛА ЗАЛУЖЖЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
100. *Лахай А. Я.* 623
 ЗООНОМЕНИ В ПОЕЗІЯХ ЛІНИ КОСТЕНКО
101. *Ліщишина І. О., Павликівська Н. М.* 626
 СЕМАНТИЧНА ТА СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕРГОНІМІВ
102. *Мацькович М. Р., Грицик Г. О., Малик В. Я., Малик Т. В.* 634
 ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ ІЗ
 ЗБЕРЕЖЕННЯМ ОРИГІНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ
103. *Михайлов О. В., Коваленко В. А.* 646
 СЛЕНГ У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ МУЗИЦІ:
 ВІДОБРАЖЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ КРІЗЬ НЕФОРМАЛЬНІСТЬ
104. *Моїсеєнко С. В., Лебедєва А. В.* 649
 СКОРОЧЕННЯ В МАТЕМАТИЧНИХ ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКОЇ
 ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ
105. *Чобанюк М. М., Ярошович Х. Р.* 655
 РОМАНІСТИКА ДЖ. ХЕЛЛЕРА: СПЕЦИФІКА «ЧОРНОГО
 ГУМОРУ»

PHILOSOPHICAL SCIENCES

106. *Савош Г. П., Масленікова М. В.* 658
 ОСВІТА І СУЧАСНА ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ:
 ВЗАЄМОВПЛИВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ

ECONOMIC SCIENCES

107. *Chania Maia* 663
 ECONOMY OF GEORGIA: MODERN CHALLENGES AND
 DEVELOPMENT CONDITIONS
108. *Danilochkina L., Danilochkina O.* 670
 CURRENT AND FUTURE STATE OF SUGAR SUPPLY AND
 PRODUCTION IN UKRAINE
109. *Lazebnyk I., Li Luwan* 674
 PLANNING AND EVALUATION METHODS OF THE
 ENTERPRISE'S OPERATIONAL EFFICIENCY
110. *Безпалько В. О., Безпалько О. В.* 680
 КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА
 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІНСТРУМЕНТ
 ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ
111. *Ваховський І., Кубанов Р.* 685
 ІНТЕГРАТИВНО-СИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ СИСТЕМИ
 УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ
112. *Венгаренко А. А., Розумей С. Б.* 691
 МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АСОРТИМЕНТНОЇ
 ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

113. *Гойса Р. В., Майстренко Ю. В.* 698
ІНТЕГРАЦІЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕС:
ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ
114. *Дуга С. Ю.* 702
ВАУЧЕРИ НА НАВЧАННЯ: ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ
115. *Іванець Л. В., Генсецький М. П., Мурський Б. М.,
Палагусинець В. М.* 707
ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН У ЖИТЛОВОМУ
БУДІВНИЦТВІ
116. *Ключко Д. В.* 711
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ
ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК
117. *Кужель В. В., Николюк Н. П., Опалко К. С., Кужель Р. В.* 719
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ
118. *Литвинова К. О., Чала Т. Г.* 727
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ
ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР
119. *Манжела С. В.* 732
ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ У ОБОРОННІЙ
ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
120. *Олійник Л. В., Захарчук Д. М.* 736
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА
121. *Очеретько Л. М., Ушакова А. П.* 740
МЕТОДИЧНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВОГО
ВІДОБРАЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
122. *Поліщук І., Лукашишен В.* 744
ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ
ВЛАСНОГО ІМПОРТУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА
123. *Проць Н. В., Супрунюк А. В.* 752
ФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
124. *Рунчева Н. В., Марченко О. А., Пилипенко К. А., Савків А. С.* 756
ФУТУРОЛОГІЧНІ ВЧЕННЯ ЕЛВІНА ТОФФЛЕРА: ВПЛИВ НА
СУЧАСНУ ЦИВІЛІЗАЦІЮ
125. *Семенча І. Є., Орловський О. О.* 762
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ТОРГОВЕЛЬНИХ
ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ
126. *Татарин Н. Б., Гарб'іч С. Т.* 770
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНОЇ
ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ
127. *Чаркіна Т. Ю., Балачук В. Д.* 776
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

128. *Юдкевич О. Д., Гаврилко Т. О.* 780
ДІЯЛЬНІСТЬ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ:
ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ

LEGAL SCIENCES

129. *Березняк В., Рукіна Д.* 784
ПОНЯТТЯ «ОБ'ЄКТИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»
130. *Катаєв Я. Д., Самойлович А. А.* 791
ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
131. *Лантух М. С.* 795
ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ
132. *Літвінова Ю. О., Комісарчук Ю. А.* 799
ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ
133. *Махова Л. О., Перерва К. А.* 804
ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ ТА ДЕКЛАРАЦІЇ ТОВАРІВ В
УКРАЇНІ
134. *Немонова Л. Х., Федченко В. М.* 807
ПРОВЕДЕННЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ
135. *Перкун Ю. О.* 813
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО
ПРАВА В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ СУЧАСНОСТІ
136. *Попович Т. П., Топольницька М. І., Телен Ю. В.* 817
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАВОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН ТА РІВНЯ
АВАРІЙНОСТІ НА ДОРОЗІ
137. *Редька В. В., Решетняк В. С., Біліченко В. В.* 823
РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В УДОСКОНАЛЕННІ
СИСТЕМИ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦІЇ
УКРАЇНИ
138. *Халітов Д. Р., Федченко В. М.* 827
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ
РОЗШУКОВИХ ДІЙ

УДК: 373.5.091.214:796.332:614(045)

ВПЛИВ РІЗНИХ ВИДІВ ФУТБОЛУ НА ПОКАЗНИКИ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ

Аксьонова Олена Петрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри реабілітаційної педагогіки та здорового способу життя Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Гвоздьов Микола Володимирович,

старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичної культури і спорту

Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії

Анотація. Стаття присвячена впливу різних видів футболу на фізичне здоров'я підлітків. Особлива увага приділяється тим різновидам футболу, які включені в модельну навчальну програму з фізичної культури для учнів 5-9 класів.

Розглядається позитивний і негативний вплив на фізичне здоров'я підлітків таких різновидів футболу, як Flag Football, лакрос, падбол, панна, футбол, футзал. Зазначено статистичні дані травматизму підлітків під час занять означеними видами футболу.

Поданий в статті матеріал є тригером уваги для вчителів фізичної культури закладів освіти різного типу, тренерів з різних видів футболу.

Важливо усвідомити позитивний і негативний впливи на здоров'я підлітків, перевірити та / або змінити програми профілактики травм і підвищувати компетентність усіх учасників освітнього процесу з питань безпечної практики під час занять заради усунення негативного впливу.

Ключові слова: різні види футболу, фізичне здоров'я, підлітки, профілактика травматизму.

В сучасному світі існує багато різновидів футболу. Найбільш поширеними видами футболу є такі:

- традиційний (або асоціаційний) футбол – це класичний варіант гри, який відомий всьому світу; 11 гравців у кожній команді грають на полі стандартного розміру за традиційними правилами ФІФА;

- міні-футбол (або футзал) – популярний варіант, який зазвичай грають у залі або на спеціальному міні-полі; у ньому беруть участь 5 гравців у кожній команді; правила трохи відрізняються від традиційного футболу, і гра вимагає більшої технічності та швидкості;

- пляжний футбол – футбол на піску, дві команди по 5 гравців; він має власні правила, адаптовані для гри на піску, і розвивається під егідою ФІФА; гра триває 3 тайми по 12 хвилин, і часто відзначається видовищними ударами через себе, акробатичними трюками;

- американський футбол – популярний вид футболу в США; він значно відрізняється від європейського футболу правилами, полем, формою м'яча та використанням захисного порядку; головне завдання – доставити м'яч у зону противника, отримавши «тачдаун».

Відомо, що родиною європейського класичного футболу є Англія (1863 р.). Однак схожі версії гри існували набагато раніше. І це вже є частиною футбольної історії.

Різні країни світу мають своє «дитиня» футбольного вигляду. До речі, вікіпедія подає 29 категорій, які визначені як різновиди футболу. Декілька різновидів ігор, альтернативних версій футболу, подані в таблиці (табл. 1). В межах статті не є завданням описати всі правила означених в таблиці ігор, як і охопити всі різновиди футболу.

В даному випадку важливо подати загальне уявлення про ці ігри за складом команд, тривалістю ігор, майданчиком, нюансами щодо гольових ситуацій.

При цьому означені різновиди ігор розподілені нами з точки зору можливості використовувати їх в початковому процесі закладів освіти різного типу, в тому числі спортивних, на дві групи: безпечні та небезпечні різновиди футболу.

Різновиди альтернативних футболу ігор

Назва різновиду футболу, країна походження	Склад команд; тривалість гри	Майданчик	Нюанси
Безпечні різновиди футболу			
Гельський футбол (пейл або кайд), Ірландія [1]	15 осіб. 2x35 хв.	Гельський футбол грають на звичайному футбольному стадіоні, але з трохи меншими розмірами	Це суміш футболу, баскетболу і регбі. Забивати гол можна лише ногою, а от віддавати пас можна як ногою, так і рукою стиснутою в кулак. Гол, забитий у футбольні ворота оцінюється в три очки, а якщо пробити вище перекладки воріт, то команда отримує один бал.
Кемарі, Японія [1]	6-8 осіб; 15-20 хв.	Кікутсубо 7 кв. м, прямокутної форми з молодими деревами, посадженими в кожному з кутів поля.	Грають, стоячи в колі. Не допустити торкання м'ячем підлоги, пасуючи і жонглюючи ним ногами, головою, плечима, спиною. Незмагальна, видовишна гра.
Кун-фу футбол або сепактакро, Азія [2]	3 особи; 3-5 партій, кожна до 15 очок при різниці в рахунку більш ніж 2 очка.	Менший за волейбольне поле. Висота сітки - 1 м 55 см.	«Якщо змішати волейбол і футбол, додати туди гімнастики, прикрасити елементами кунг-фу, то вийде популярна й захоплююча гра південно-східної Азії – сепактакрау». Грають через сітку. Головне правило гри – м'яч не повинен торкнутися землі. Гравці утримують його в повітрі ногами, колінами, головою, плечима, будь-якою іншою частиною тіла, крім рук.
Панна (вуличний футбол), Нідерланди [3]	1-2 особи; до задалегідь обумовленого рахунку	Маленький круглий майданчик (арена), огорожений металевою сіткою. Приблизний діаметр – 6 м. Ворота – маленькі.	Головна мета гри – провести м'яч між ногами суперника і залишитися власником м'яча. Кожна «панна» приносить очки, і гравець, який набрав більше «панн» до кінця гри, оголошується переможцем.
Флаг-футбол [5]	4-9 осіб; 2x20 хв.	Класичне футбольне поле	Команда, що обороняється, повинна зірвати прапор або стрічку з гравця, який володіє м'ячем.
Небезпечні різновиди футболу			
Лакрос, Канада [1]	10-14 осіб; 4x15 хв.	Велике поле під відкритим небом (100x55 м).	З використанням гумового м'яча і ключки з довгою ручкою, що називається стік. На верхній частині ключки прикріплена сітка таким чином, щоб гравець міг спіймати й утримати в ній м'яч. Основна мета гри для нападників – закинути м'яч у ворота суперника. Для цього гравці передають паси та використовують ведення м'яча. Основна мета захисників – запобігти голу команди суперника. Для цього вони можуть вибивати м'яч ключкою або штовхати гравця в тіло.
Флорентійський футбол (кальчо), Італія [1]	27 осіб; 3x50 хв.	Піщане поле, 50 x100 (м)	Мікс футболу, регбі, боротьби. М'яч в ворота можна забивати любым способом. Атакувати гравців на полі можна будь-яким прийомом боротьби.
Футдаблбол (український футбол), Україна [5]	11 осіб; 2x45 хв.	Класичне футбольне поле	У грі одночасно грають двома м'ячами. Відповідно можуть бути синхронні атаки на одні ворота чи одночасні атаки на різні ворота, чи навіть два голи влетіти одночасно. Положення «поза грою» відсутнє.

Зважаючи на значну кількість вболівальників футболу, велику популярність цієї гри серед населення всього світу різних вікових категорій і статі, в модельну навчальну програму для учнів 5-9 класів включені модулі, які є різновидами футболу [6]. Зокрема: американський футбол (FLAG

FOOTBALL) [с. 71]; лакрос [с. 280]; падбол [с. 313]; панна (вуличний футбол) [с. 334]; футбол [с. 605]; футзал [с. 614].

Ми виокремили позитивний і негативний впливи різновидів футболу на фізичне здоров'я підлітків, які включені до змісту модельної навчальної програми. Зауважимо, що американський футбол і Flag football – це дві різні гри. Ми включили лише Flag football як найбільш демократичну гру та менш травмонебезпечну; це безконтактний різновид американського футболу.

Flag football. Позитивний вплив

- покращення витривалості та серцево-судинної системи: гра заснована на регулярних коротких та інтенсивних швидкісних, іноді тривалих пересуваннях, які розвивають швидкість, витривалість та сприяють покращенню роботи серцево-судинної системи;

- розвиток сили та м'язової маси: постійне використання різних м'язів (особливо м'язів рук, ніг, спини та корпусу) у блокуваннях і ривках сприяє розвитку сили, що додатково сприяє на розвиток м'язової маси та зміцнення кісток, що є фактором для здорового розвитку підлітків;

- покращення спритності та координації: гра включає швидкі маневри, які розвивають швидкість реакції, гнучкість та координацію; вміння швидко змінювати напрямок руху й ухилятися від захисників покращує просторову орієнтацію та рівновагу;

- розвиток соціального навичок та командної роботи: гра побудована на тактичній взаємодії, де кожен гравець має свою роль; це сприяє формуванню навичок командної роботи, лідерства та відповідальності, що корисно для емоційного здоров'я підлітків.

Flag football. Негативний вплив

- високий ризик травм м'язів і суглобів: часті ривки, стрибки та блокування можуть призвести до травм суглобів (колін, щиколоток) і м'язів через неправильні рухи або перевантаження;

- ризик стусу мозку: випадкові зіткнення можуть призвести до травми голови та стусу мозку; дослідження показують, що підлітки більш вразливі до

таких травм через незавершений розвиток мозку;

- навантаження на серцево-судинну систему: для деяких підлітків з недостатньо розвиненим рівнем фізичної підготовленості такі навантаження можуть бути небезпечними і підвищити ризик перевантаження серцево-судинної системи, що особливо небезпечно для підлітків, у яких є вроджені захворювання серця;

- ризик психічного перевантаження та емоційного стресу: через високі фізичні та емоційні вимоги (зокрема, в умовах змагань) підлітки можуть відчувати стрес; інтенсивні тренування можуть сприяти емоційному вигоранню і негативно впливати на мотивацію до зайняття цим видом спорту.

Лакрос. Позитивний вплив

- розвиток серцево-судинної системи: гра заснована на активних бігових пересуваннях та швидких ривках по полю, що сприяє зміцненню серцевого м'язу, покращенню кровообігу та вдосконаленню загальної витривалості організму;

- зміцнення м'язової маси: гра включає часті ривки, стрибки, удари та кидки, що задіює м'язи ніг, рук, плечей і спини, що сприяє загальному зміцненню м'язової маси та підтримує здоровий тонус;

- покращення координації та швидкості реакції: гра вимагає швидкої реакції, маневреності та точності при ловлі та передачі м'яча, розвиває навички дрібної моторики, координації та орієнтації, що позитивно позначається на моторних навичках і рухової вмілості підлітків;

- психологічний розвиток та командна робота: як командна гра, лакрос навчає гравців комунікації, координації дій і розподілу ролей на полі, що зміцнює навички командної роботи, лідерства, відповідальності та сприяє соціальному та емоційному розвитку підлітків.

Лакрос. Негативний вплив

- ризик травмування голови та обличчя: гра є контактним видом спорту, і ризик пошкодження є досить високим; удари м'ячем або ключкою в голову та обличчя може призвести до струсу мозку чи інших серйозних травм;

- навантаження на колінні та гомілковостопні суглоби: різкі ривки, повороти та часті зміни в напрямку руху можуть негативно позначитися на суглобах, особливо на колінних і гомілковостопних, що призводить до розтягнення або навіть розривів зв'язок; означене особливо небезпечно для молодих гравців із ще незміцнілим опорно-руховим апаратом;

- можливість перенавантаження м'язів: тривалі тренування та ігри на великому полі вимагають постійного бігу та високих фізичних зусиль, що може спричинити перенавантаження м'язів;

- емоційний стрес через змагальний характер: високий рівень конкуренції у лакросі може створювати емоційний тиск, особливо під час змагань; підлітки можуть відчувати стрес через прагнення досягти високих результатів, що іноді призводить до емоційного вигоряння.

Падбол. Позитивний вплив

- розвиток спритності та координації: гра вимагає швидких і точних рухів, часто з активним використанням ніг і тіла для ударів по м'ячу, що розвиває координацію, баланс і спритність, є корисним для фізичного розвитку підлітків;

- покращення реакції та рефлексивних дій: через малий розмір майданчика, коли треба відбивати м'яч від стінки, гра тренує швидкість реакції та рефлексивні дії; підлітки вчаться швидко приймати рішення і реагувати на несподівані відскоки м'яча;

- зміцнення м'язів ніг та корпусу: постійне використання ніг для ударів по м'ячу і ривки під час гри сприяють зміцненню м'язів ніг і корпусу, що підвищує стабільність і силу рухів; підлітки розвивають міцність та витривалість, що позитивно впливає на загальну фізичну форму;

- серцево-судинні тренування: постійні переміщення та короткі види активності допомагають підвищити серцево-судинну витривалість і сприяють здоров'ю серця; соціальні навички та робота в команді: часто грають у парах, що додатково вчить підлітків працювати в команді, розвиває навички комунікації та координації з партнером; означене створює психологічний комфорт і знижує рівень стресу.

Падбол. Негативний вплив

- навантаження на щиколотки та коліна: постійні ривки та різкі зупинки можуть спричинити значне навантаження на суглоби; підлітки з недостатньо зміцненими суглобами можуть бути травмовані (розтягнення, вивихи тощо);

- можливість дрібних травм від ударів м'ячем: оскільки м'яч завжди відскакує від стіни, підлітки можуть отримувати несподівані удари, що може призвести до дрібних травм, як-от синці чи подряпини тощо; означене особливо актуально для гравців, які лише починають грати і не мають навичок ухилення;

- ризик перенавантаження м'язів: часті стрибки та швидкі рухи на невеликому полі можуть призвести до перенавантаження м'язів; без належного відпочинку або розминки це може викликати м'язову втому або навіть травми;

- психологічне напруження через швидкий темп гри: через невеликий ігровий майданчик та швидкі зміни положення гравці можуть відчувати тиск і напруження, особливо під час змагань, як наслідок, емоційний стрес, особливо у менш досвідчених гравців.

Панна (або вуличний футбол). Позитивний вплив

- розвиток спритності та координації: гра вимагає високого рівня контролю над м'ячем та швидкої зміни напрямку, що сприяє розвитку спритності, координації та швидкості реакції; сприяє покращенню навичок контролю над тілом і підвищенню моторних здібностей підлітків;

- вдосконалення технічних футбольних навичок: гра стимулює розвиток дриблінгу, обманних рухів і точних ударів, що сприяє на футбольну техніку, яка стане в нагоді в традиційному футболі чи інших видах спорту;

- зміцнення м'язів ніг та корпусу: постійне виконання рухів, як-от обведення суперника, швидкі повороти та ривки, сприяє зміцненню м'язів ніг і корпусу; підтримує тонус м'язів, що позитивно впливає на загальну фізичну форму підлітків;

- розвиток швидкості мислення та рефлексивних дій: гра вимагає швидкого прийняття рішення в умовах обмеженого простору; означене розвиває реакцію та навички швидкого аналізу ситуації, що є корисним і поза

межі спортивної діяльності;

- підвищення впевненості та соціальної взаємодії: гра заохочує підлітків проявляти свої навички і розвивати впевненість у власних здібностях, що сприяє соціальній взаємодії, формуванню навичок комунікації та здорового суперництва.

Панна (вуличний футбол). Негативний вплив

- навантаження на щиколотки та коліна: швидка зміна напрямку і часті ривки створюють значне навантаження на щиколотки та коліна, що може призвести до розтягнення, особливо у випадку, коли гра триває довго або на твердих поверхнях без належного взуття;

- високий ризик дрібних травм через контакт із суперником або м'ячем: через швидкість і технічність гри, особливо в обмеженому просторі, підлітки можуть отримати удари м'ячем або навіть випадково травмуватися, зіткнувшись із суперником, що може спричинити подряпини, синці або інші дрібні ушкодження;

- можливість психологічного тиску через інтенсивний суперницький формат гри: це гра один на один, що створює конкурентне середовище і певний психологічний тиск на гравців; підлітки можуть відчувати стрес через бажання перемогти або страх перед поразкою, що може негативно позначитися на психологічному стані;

- ризик сильного перевантаження м'язів: гра вимагає інтенсивної роботи ніг і частого виконання однакових рухів, тому гравці можуть відчувати перевантаження м'язів; без належного відпочинку це можна призвести до м'язової втоми або навіть до травми через важкі навантаження.

Футбол. Позитивний вплив

- розвиток серцево-судинної системи: гра вимагає постійного бігу протягом тривалого часу, що чудово тренує серцево-судинну систему; аеробна активність зміцнює серце, покращує кровообіг та забезпечує витривалість, що важливо для загального здоров'я підлітків;

- зміцнення м'язів та кісток: постійні стрибки, біг і ривки розвивають

м'язи ніг, рук, а також м'язи корпусу, які допомагають зберегти баланс і підтримувати силу тіла; означене сприяє зміцненню кісток у молодому віці, коли кісткова маса потужено формується;

- розвиток спритності, координації та рівноваги: гра включає різноманітні рухи, такі як удари, зупинки, ривки та зміна напрямку, які допомагають розвивати координацію рухів, спритність і рівновагу, що сприяє кращому володінню власним тілом і покращує моторні навички, рухову вмілість;

- соціальні навички та командна робота: це командний вид спорту, який вчить підлітків співпраці, взаємопідтримці та відповідальності перед товаришами по команді; означене сприяє розвитку лідерських якостей, комунікації та навичок роботи в колективі, а також допомагає підліткам знайти друзів і розвивати почуття колективізму, причетності до спільного успіху;

- зменшення стресу та покращення настрою: фізична активність під час гри сприяє вивільненню ендорфінів, що позитивно впливає на настрій і знижує рівень стресу, тривожності; гра допомагає відволіктися від повсякденних проблем і покращити емоційний стан.

Футбол. Негативний вплив

- ризик травми, зокрема щиколоток, колін та голови: через контактний характер гри та інтенсивні фізичні рухи футбол має високий ризик травми; розповсюджені травми включають вивихи щиколоток, розтягнення та розриви зв'язку коліну, удари, струси мозку, в першу чергу внаслідок зіткнення під час гри та падіння;

- перенавантаження та втома м'язів: інтенсивні тренування та ігри можуть збільшити сильні навантаження на м'язи, що призводить до м'язової втоми; для підлітків, які розвиваються, це може бути особливо ризиковано, якщо не дотримуватися режиму відпочинку та відновлення;

- негативний вплив на колінні та інші суглоби: виконання різких рухів, таких як зміна напрямку, біг і стрибки, створює навантаження на колінні суглоби, що може призвести до розвитку травм суглобів; підлітки, які грають у футбол регулярно, можуть з часом отримати проблеми із суглобами;

- психологічний тиск через конкуренцію: гра має високий рівень конкуренції, і підлітки можуть відчувати стрес через бажання досягти успіху або через очікування з боку тренерів та однолітків; це може призвести до емоційного вигорання, особливо якщо підліток ставить перед собою амбіційні цілі;

- ризик залежності від перемоги: постійна участь у змаганнях може призвести до того, що підлітки почнуть оцінювати свою самоцінність лише через перемогу або позитивні досягнення, що може негативно вплинути на їхню самооцінку та мотивацію, якщо успіху не буде досягнуто.

Футзал. Позитивний вплив

- розвиток серцево-судинної витривалості та аеробної витривалості: гра забезпечує інтенсивні, швидкі зміни між рухами та зупинками, що сприяє покращенню серцево-судинної витривалості. Завдяки швидким сплескам активності підлітки тренують серце і легені, що позитивно впливає на їх загальну фізичну форму.

- покращення координації, швидкості реакції та дрібної моторики: у футзалі потрібно швидко реагувати на зміну ситуації на полі, забезпечуючи короткі та точні передачі та удари, що сприяє розвитку координації, дрібної моторики, а також швидкості реакції; підлітки вчаться бути ювелірами у своїх рухах;

- розвиток сили і витривалості ніг та м'язів корпусу: постійні ривки та маневри на обмеженому полі зміцнюють м'язи ніг, особливо квадрицепси, літкові та сідничні м'язи, а також м'язи корпусу, що сприяє стабілізації тіла, покращує м'язову силу та витривалість;

- розвиток командної роботи і комунікаційних навичок: гра потребує тісної співпраці між гравцями; за рахунок цього підлітки вчаться ефективно комунікувати, допомагати один одному, підтримувати командний дух та розуміти роль колективної взаємодії; означене розвиває соціальні навички та лідерські якості підлітків;

- зменшення стресу і покращення настрою: фізична активність під час гри

сприяє вивільненню ендорфінів, що зменшує рівень стресу і підняття настрій; ігровий формат гри дозволяє підліткам активно проводити час, відволікаючись від щоденних проблем та отримуючи задоволення від процесу.

Футзал. Негативний вплив

- ризик травмування: інтенсивні ривки, часті зупинки та швидкі зміни під час гри забезпечують навантаження на щиколотки, колінні та інші суглоби, що може призвести до розтягнення, вивихів або травм зв'язок; означене є особливо небезпечним для підлітків, в кого опорно-руховий апарат ще не повністю сформований;

- високий ризик перевантаження м'язів: гра може привести до м'язової втоми через інтенсивне навантаження; це стосується ніг та нижньої частини спини; постійні ривки без належного відпочинку можуть викликати м'язову втому та навіть мікротравми;

- психологічний тиск через обмежений простір та високий темп гри: часто виникає непередбачувана ситуація, і підлітки можуть відчувати психологічний тиск від необхідності швидко прийняти рішення та діяти в умовах обмеженого простору; означене може викликати стрес, особливо у гравців, які не звикли до інтенсивного ритму гри;

- ризик виникнення напруги та конкуренції між гравцями: через малу кількість гравців і високий рівень взаємодії деякі підлітки можуть відчувати більший тиск на свою роль у команді; це може викликати конфлікти або зниження самооцінки у випадку невдачі, особливо якщо підліток посилено концентрується на власних результатах;

- ризик викликів до інтенсивності: підлітки, зорієнтовані на постійне фізичне навантаження, можуть втратити інтерес до менш активних видів, що важливо врахувати для підтримки балансу між формами фізичної активності різної інтенсивності.

Як показує вище викладений узагальнений матеріал, найчастіші негативні впливи гри в різні види футболу пов'язані з травмами. Данні про травматизм підлітків під час гри в різні види футболу за останні три роки вказує на загальні

тенденції, пов'язані з фізичним контактом і маневреними рухами. Наприклад, у традиційному європейському футболі та футзалі травми часто спричинені повторюваними стрибками, різкими змінами напрямку руху та зіткненнями з іншими гравцями. Найпоширенішими типами травм є розтягнення і розриви м'язів, травми колінних суглобів (особливо зв'язок) і, менш часто, травми голови, особливо при ударах м'ячем або падіннях. Наприклад, пошкодження передньої хрестоподібної зв'язки у підлітковому віці зросла на 26%, що актуалізує питання про посилення профілактики під час тренування, формування навички контролу тіла і зміцнення м'язів ніг.

Flag Football також показує високий ризик травм. Однак вони менш небезпечні через уникнення повних контактів. Проте дослідження свідчать про те, що підлітки все ж таки можуть отримати травми через невелике падіння або неправильну техніку гри.

Лакрос і Пання-футбол (вуличний футбол) мають свої особливі ризики, зокрема через високий темп гри та маневрування на обмеженому просторі. Лакрос прославився частиною травм у дівчат через швидке зростання популярності і пов'язані з цим рухами, які потребують високого контролю кінцівок, а також призводять до зростання незначних травм обличчя і рук.

Футзальні травми нагадують травми у звичайному футболі, але через обмежений простір гравці мають підвищений ризик контакту та швидких рухів, що може викликати вивихи та розтягнення.

Під час заняття іншими видами футболу підлітки також травмуються, і статистика травматизму змінюється залежно від виду спорту, типу діяльності (змагання або тренування), статі. Найвищі показники травматизму в США спостерігаються серед гравців в американському футболі, де рівень травми становить близько 3,96 на 1000 учасників (Athletic Exposures - AE), особливо на шкільному рівні. Травми стосуються голови (зокрема, струсів мозку), колін і щиколоток. Падіння і силові зіткнення під час ігор призводять до численних розтягнень, вивихів, а також зростання більшості випадків, які потребують операційного втручання.

Рівень смертельних випадків серед підлітків у футболі в цілому залишається низьким. За даними Національного центру досліджень спортивних травм, у 2021 році в американському футболі серед підлітків зареєстровано 4 смертельні випадки (через травми мозку) та 13 випадків, які були пов'язані з тепловими ударами чи кардіо-респіраторними проблемами. У 2019 році серед підлітків зафіксували 17 смертей, з яких більшість були пов'язані з фізичними навантаженнями під час тренувань.

Такі різновиди футболу, як панна та футзал, залишаються менш ризикованими, оскільки вони мають короткі ігрові сесії та мінімальний фізичний контакт. Однак під час цих ігор також часто зустрічаються травми колін і щиколоток.

Інформація про травматизм у таких видах як лакрос або падбол поки обмежена, але виявлено, що рівень травми нижчий, ніж в американському футболі, через менш інтенсивний фізичний контакт і зменшене навантаження на опорно-руховий апарат.

Висновки. Поданий матеріал є тригером уваги для вчителів фізичної культури закладів освіти різного типу, тренерів з різних видів футболу. Важливо усвідомити позитивний і негативний впливи на здоров'я підлітків, перевірити та / або змінити програми профілактики травм і підвищувати компетентність всіх учасників освітнього процесу з питань безпечної практики під час занять заради усунення негативного впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виховна година «Незвичайні види спорту» (Назва з екрану). URL: <https://naurok.com.ua/vihovna-godina-nezvichayni-vidi-sportu-57964.html> (дата звернення: 01.11.2024)
2. Ротанг і спорт, або загадкова сепактакрау (Назва з екрану). URL: <https://www.cruzo.ua/blog/rotang-i-sport-abo-zagadkova-sepaktakrau> (дата звернення: 01.11.2024).
3. Футб'юк. Голандський футбольний центр раннього розвитку (сайт).

URL: <https://footbik.ua/article/raznovidnosti-futbola-florentijskij-futbol/> (дата звернення: 01.11.2024).

4. Панна: вуличний футбол (Назва з екрану). URL: <https://energy-day.com/product/%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%B8%D1%86%D1%86%D1%8B/> (дата звернення: 01.11.2024).

5. Від флаг-футболу до лакросу. Знайомство з дивовижними видами спорту, які будуть на Олімпіаді-2028 (Назва з екрану). URL: <https://sport.nv.ua/ukr/other-sport/shcho-take-flag-futbol-lyakros-skvosh-kriket-softbol-pravila-vidi-sportu-na-olimpiadi-2028-50359494.html> (дата звернення: 01.11.2024).

6. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.). URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/fizychna-kul-tura/> (дата звернення: 07.09.2024).

7. Epidemiology of injuries in male and female youth football players: A systematic review and meta-analysis, Francisco Javier Robles-Palazón, Alejandro López-Valenciano, Mark De Ste Croix, Jon L Oliver, Alberto García-Gómez, Pilar Sainz de Baranda, Francisco Ayala, J Sport Health Sci. 2021 Oct 23;11(6):681–695. doi: 10.1016/j.jshs.2021.10.002. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9729930/>